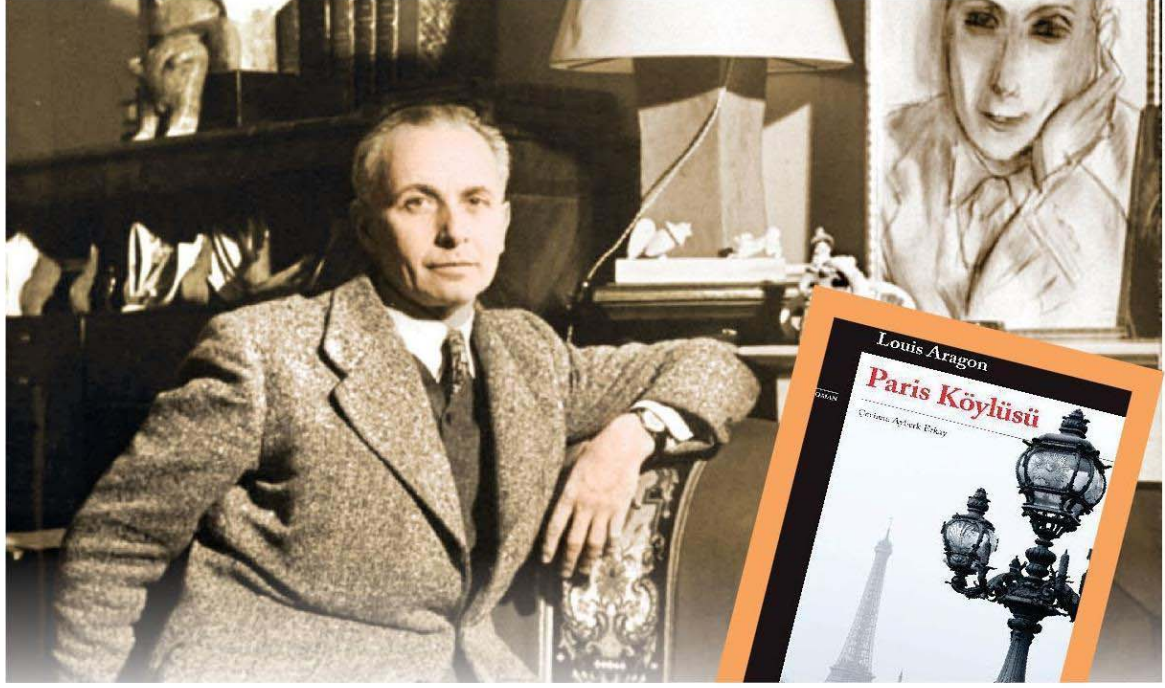

Nobel'in yolu 'Paris Köylüsü'nden geçer

Fransız şair yazar Louise Aragon'un bugüne kadar şairliğinin gölgesinde kalan büyük romanı Paris Köylüsü, 91 yıl sonra Türkçe'de. Aragon'un romanı gerçeküstücülük ile birçok yazara Nobel aldırın akımın ilkleri arasında yer alıyor.

LOUISE ARAGON

BİR yazı insanı; hem romancı hem şair... Üstelik yazdığı bir şiir, yüz yıldır en derin aşk romanından daha derin olunca... Louis Aragon olunca... Onun dünya edebiyatına verdiği gerçeküstücü katkıyı es geçmek pekala mümkün. Ve edebiyat kaderi de kariyeri de pek çok şeyi es geçmek üzerine kurulu Türkiye'de, Aragon'un Paris Köylüsü yazılışının üzerinden 91 yıl sonra dilimize çevriliyorken, yine de algımızın zillerini çaldırmaya yetiyor. Öyle de oldu. Gerçeküstücülük akımını başlatan roman, (Fransızca'dan okuyanların okumayanlara karşı hep bir adım önde olduğu edebiyat yarışında) nihayet Ayberk Erkay çevirisiyle **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıktı.

Paris Köylüsü, 1920'li yılların Paris'ini ünlü bir şairin gözlemleriyle anlatır. Üstelik o güne değin (romanın başka türlü yazılama-

dığı varsayılan) giriş-gelişme ve sonuçtan ibaret sıralı yazım tekniğini değiştirmesiyle, başta Fransa olmak üzere, Avrupa edebiyatında derin sarsıntılara yol açar.

İLHAM VEREN YAZAR

Louis Aragon, yaşadığı Paris'in o dönemde bile metruk ve kimi alengirli işlerin döndüğü eski pasajlarını, yüksek kiralar ve başka hırslar nedeniyle kapanan dükkanlarını, şehrin aynı zamanda ruhunun da çalınmasını engelleyen gece bekçilerini, binbir gereksiz "şey" satan tüccarlarını, işsizlerini, yüksek tabakasını ve daha aklınıza gelebilecek her şeyi anlatıyor. Önceki yıl ilk cildi yayımlanan Orbitor adlı romanında Rumen yazar Cartarescu'yu Nobel Edebiyat Ödülü aday listesine sokan, bizim edebiyatımızda ise Kara **Kitap**'ta Boğaz'ın

sularının çekilmesi ve yeraltındaki mankenler bölümleriyle Nobel'i alanlar listesine adını yazdıran Orhan Pamuk'un gerçeküstücülük çabasının kaynağı sayılan Paris Köylüsü, edebi öğretiler açısından oldukça önemli. Bir romanın sadece bir hikayeyi anlatan sözlerden ibaret olmadığını, aynı zamanda romanının yaşadığı şehrin nefes alıp verişini (herkesin gördüğü kadar, görülmek istemeyene eşdeğer bir ölçülülükle yaklaşmasını) anlatmasının altını çizer Paris Köylüsü. Hatta çizmekle kalmaz, o güne değin gelen edebiyat nehrinin yatağını değiştirir ve akışına yön verir. Görece bu kadar kıymetli olduğu halde Aragon'un Paris Köylüsü'nü, yaşadığı kentin merkezi kadar taşrasını da ele aldığı yapıtını Türk edebiyatının radarına bunca yıl sokamamasının altında, Ara-

gon'un kendi şöhreti yatar. Louise Aragon, gelmiş geçmiş en içe dokunan şiirlerin şairidir. Ve insanın nasıl olup da kendi gölgesinde böyle Paris Köylüsü gibi bir romanla kalabileceğini göstererek de insanın kendinin düşmanı olduğu metaforunu da ortaya koyar. Aslında romanın bu hikayesi bile ayrı roman olur. Her yönüyle Paris Köylüsü, edebiyata kıyasından köşesinden bulaşan okurlar için bir ders kitabı niteliğinde. Aragon'u Aragon'un gölgesinde bırakan ve ezber ettiğim şiiriyle bitirelim:

"Vakit çok geç artık hayatı öğrenmeye
Yürekllerimiz birlikte ağlasın sabaha dek
En küçük şarkı için nice mutsuzluk gerek
Bir ürperiş nice pişmanlıkla ödemek
Nice hıçkırık gerek bir gitar ezgisine
Mutlu aşk yoktur"